

Rosita Steenbeek

De laatste vrouw

Autobiografische roman

2009 Prometheus Amsterdam

‘Blijf twintig meter achter me lopen.’

‘Waarom?’

‘Dat vertel ik je later wel.’

De Wagons-Lits van de trein naar Catania/Palermo stonden helemaal aan het eind van het perron. Misschien was ik gek, maar gevaar had me altijd aangetrokken en ik zat zonder geld. Het was druk. Ongeschoren kerels omhelsden elkaar. Keurige heren in nette pakken lieten hun koffers de trein in tillen.

Claudio stond stil en gaf me een teken dat ik even moest wachten. Hij was blijkbaar bij onze wagon gearriveerd.

Ik zette mijn tas met mijn enige mooie jurk neer. Claudio had gezegd dat ik me over kleren geen zorgen hoefde te maken, dat alles goed zou komen daar. ‘Je zult tevreden zijn.’

Waarom moest hij eigenlijk mee? En waarom gingen we niet met het vliegtuig, dat kostte minder tijd en nog minder geld ook. Er gebeurden erg veel ongelukken op het vliegveld van Catania, had hij gezegd.

Weggaan nu, en een perron verder op de trein naar Florence stappen. De Boboli-tuinen weer zien, en de Uffizi. Maar dat kon niet, ik had geen cent. Later misschien, als alles goed afgelopen zou zijn. Claudio wenkte.

Zodra ik de coupé was binnengestapt, deed hij de deur dicht en de rolgordijnen naar beneden. De bedden waren nog niet uitgeklast en er was maar één bank. Ik ging zo ver mogelijk bij hem vandaan zitten. Even daarna denderden we weg uit de eeuwige stad. Treinen, auto's, vliegtuigen die zich in beweging zetten naar onbekende oorden gaven me altijd een gevoel van bevrijding. Nu was ik niet vrij.

Claudio kon leuk praten en had gevoel voor humor, maar kort na onze ontmoeting was hij ineens van naam veranderd en toen

hij de deur van zijn piepkleine flatje voor me openhield, zei hij dat hij tot zijn grote spijt zijn twee dure auto's niet kon gebruiken omdat de kans dan groter was dat we gevolgd werden. Toen ik doorvroeg werd zijn blik troebel en veranderde hij van onderwerp. Het verhaal waarmee hij me een paar weken geleden had aangeklampt was het grootste cliché waarmee je buitenlandse meisjes lokt: ik was dé persoon voor de korte film waar hij mee bezig was. Al snel bleken zijn projecten erotisch getint te zijn. Maar steeds als ik het contact radicaal wilde verbreken, stelde hij me écht aan een belangrijke producent of regisseur voor en toen ik wanhopig was omdat er in heel Rome geen bed meer vrij leek, had hij meteen een pension voor me geregeld.

'Je bent geweldig,' zei hij.

Ik glimlachte vermoeid.

'Het is daar zo mooi. De prachtigste restaurants, altijd drie obers om je heen.'

'Ik ben benieuwd,' zei ik onverschillig.

'En dan is er 's zomers dat filmfestival. Dat kan nuttig voor je zijn. De jury komt altijd in zijn huis bijeen. Hij is overigens niet meer zo jong, hoor.'

'Dat zei je al.' Het maakte me niet uit.

'Maar altijd heel elegant gekleed. Een gentleman. En,' riep hij, nu pas met oprechte geestdrift, 'een bon-vivant. Hij smijt met geld. Ja, ik mag hem graag.'

'Ik moet natuurlijk met hem naar bed.'

'Nou, eh nee, hij wil voornamelijk gezelschap,' zei hij terwijl hij mijn blik ontweek. 'Hij is nog niet helemaal hersteld.'

Hij glimlachte raadselachtig en zei zeemzoet: 'Eigenlijk wil ik je helemaal niet aan hem voorstellen.'

Op dat moment stapte de conducteur binnen. Hij kwam de bedden naar beneden klappen en vroeg of we met espresso of met cappuccino gewekt wilden worden.

De trein raasde voort. Jammer dat ik niet kon zien door wat voor wereld. Het was bijna middernacht. Om acht uur zouden we in Taormina zijn. Ik wilde niet gebroken aankomen.

Het irriteerde me dat we op hetzelfde bed zaten.

'Ik ga naar boven, ik ben doodmoe.'

‘Nee, ik wil boven,’ zei hij haastig.

Nou, ga dan! wilde ik zeggen. Laat me alleen! Maar hij bleef half over het bed liggen en keek me uitdagend aan. Ik zat op de rand.

‘Kom, ontspan je.’ Hij pakte mijn hand. Ik trok die geërgerd terug. Hij aaide me over mijn arm en zei: ‘Je bent veel te gespannen, zo kan je nooit slapen.’

‘Ik ben niet gespannen,’ zei ik kwaad. ‘Dat zal ik bovendien zelf wel uitmaken. Ik ben moe, laat me met rust. Zo word ik gespannen!’

Hij lachte.

‘Eén kus en dan gaan we slapen.’ Hij sloeg zijn armen om me heen en drukte een kus op mijn mond. Even doofde mijn woede in genot. Hij kuste goed. Een hand omvatte een borst. Wat maakte het ook uit. Maar toen golfde er weer kwaadheid door me heen. Niet zo, in een situatie waar ik niet uit ontsnappen kon, met smoesjes over verongelukkende vliegtuigen. Ik zette mijn handen op zijn schouders en probeerde hem van me af te duwen. Hij was sterk. Zijn hand zocht een weg tussen mijn benen. Ik klemde mijn dijen tegen elkaar.

‘Laat me, laat me, liefje, ontspan je.’

‘Ik ben je liefje niet!’ Mijn drift gaf me enorme kracht en ik was los.

Ik moet hem niet tot vijand maken, flitste het door me heen. Wie weet waar hij toe in staat is.

‘Niet nu,’ zei ik op vriendelijke toon. ‘Als ik je niet meteen van me af duw, lukt het niet meer. Je bent te gevaarlijk.’

‘Hoe bedoel je, gevaarlijk?’

‘Je bent opwindend.’

Hij lachte tevreden. ‘Nou dan?’

‘Nee, niet nu, een andere keer, in een andere situatie.’ Hij bleef humeurig, poetste zijn tanden en klom naar boven.

Opgelucht lag ik tussen de lakens. Mensen, ze holden wat rond, regelden van alles en dan moesten ze weer plat gaan liggen. Broze wezens. Dat ik nog leefde, al achtentwintig jaar aan al die voortdurend loerende gevaren ontsnapt was. Eén tik en ik was modder. Daarvan was ik me te bewust, het remde me

soms. Andere keren joeg het me juist de wereld in: het leven mocht dan absurd zijn, soms liet ik me er graag door begoochelen.

Vreemd was alles. In welke armen zou ik morgen liggen? Sinds het fout gelopen was met Erik deed het er allemaal niet meer toe. Wie schaadde ik ermee? Mezelf misschien. Maar wie was ik zelf?

Ik vluchtte in de slaap, en werd weer wakker toen de trein rammelend tot stilstand kwam. Lawaai, geroep, '*Caffé! Pannini!*' Dit moest Napels zijn. Ik luisterde verbaasd naar de bedrijvigheid zo midden in de nacht. Lang geleden liep ik over ditzelfde Napolitaanse perron, met Erik, op weg naar Pompeï, waar we als enigen ronddwaalden op een stralende januaridag. Op de verhoogde stoep zaten we, in het hart van de oude stad, op het kruispunt van de Straat van de Vesuvius en de Straat van het Noodlot, de zon in ons gezicht, een fles wijn in de hand, in volslagen harmonie. Waar zou hij zijn?

De trein zette zich weer in beweging en ik dook weer onder in de slaap totdat ik met een schok opnieuw ontwaakte. Een streep wereld was te zien onder het rolgordijn. Ik kneep mijn ogen dicht. Een witte muur met scheefgezakte ramen, een boom. Droomde ik? De wereld ging heen en weer. Langzaam schoof de witte muur voorbij, maar keerde dan weer terug. Opnieuw naar voren en weer terug.

Ik kroop voorzichtig naar het raam. Mijn bovenbuurman mocht niet merken dat ik wakker was. Ik gluurde door de kier en zag een primitief station in het helle ochtendlicht van een zuidelijke dag. De hemel was strakblauw. Donkere mannen in lichte overalls waren druk in de weer.

'We worden in mootjes gehakt,' klonk het van boven. 'De trein wordt in stukken op de boot geschoven.'

Ik sprong uit bed en trok mijn verkreukelde zalmroze bloemenjurk aan, want ik wilde het dek op. In het minuscule badkamertje gooide ik water in mijn gezicht. Deed vervolgens crème op mijn wangen en schaduw op mijn oogleden.

Over de steile trap klom ik naar boven en zette mijn walkman op als barrière tegen manvolk en ook omdat het ervaringen in-

tensiveerde. Soms moest het muziek zijn die harmonieerde met de omgeving, soms ook juist helemaal niet; dan prikkelde het contrast de fantasie.

Een lauwe wind woei door mijn haar, ik staarde over de straat van Messina. Hier vochten Odysseus en zijn makkers om niet verzwolgen te worden door een maalstroom of een veelkoppig monster. *Incidit in Scyllam qui vult vitare Charybdim*. Wie de ene ramp wil vermijden, valt ten prooi aan de andere. Een van de reeks klassieke citaten die mijn zusjes en ik als kleuters moesten opdreunen. 'Later zullen jullie me dankbaar zijn,' zei mijn vader dan. De draaikolk Charybdis stond nog op de kaart, de zes koppen van Scylla waren niet meer te zien maar tentakels van inktvissen sloegen nog steeds hun slag.

Er waren twee jongens naast me komen staan. Het stoorde me in mijn gemijmer. De beelden spatten uit elkaar.

Toen ik terugkwam, waren de bedden opgeklapt. Claudio zat wat zuur in een sportkrant te lezen. De wagons werden weer aan elkaar gehaakt.

Messina, gebouwd in de vorm van een zeis, de zeis waarmee de god van de tijd zijn vader Uranus ontmande. We reden langs de kust. Hoe dichtter we Taormina naderden, hoe grootser het landschap werd. De bergen groeiden met als hoogtepunt de Etna. De lucht boven de zee was een pastel in nuances blauw, roze en lila. Heel anders dan in Nederland.

Met twee uur vertraging reden we een klein ouderwets station binnen. Claudio stopte nog even een handdoek van de spoorwegen in zijn tas. We stapten in een taxi en slingerden over een smalle weg tegen de Monte Tauro omhoog langs winkeltjes, uitpuilend van kleren en beschilderd keramiek. 'Via Pirandello' stond op het naambordje.

De weg werd steeds smaller en we kwamen nog slechts af en toe een luxueuze villa tegen, verscholen achter bougainvillea. De taxi stopte waar het pad ophield, bij een grote rondlopende muur. 'Villa Normanna' stond boven de poort. Claudio belde aan en er verscheen een blonde man boven aan de trap. Het hek sprong open. We volgden hem door een tuin vol

bloemen, vruchtbomen en gesnoeide rozenhagen naar een groot terras dat grensde aan de in oosterse stijl gebouwde villa, vanwaar je aan alle kanten uitkeek over de zee, die in de diepte glinsterde onder de zon. Aan de overkant lag Calabria. Beneden was een groot zwembad met rondom terras. Daar zat een man te lezen onder een parasol. Toen hij ons zag, stond hij op. Een kaftan omhulde zijn grote brede gestalte. Hij lachte toen zijn hand de mijne omvatte. 'Roberto.' Zijn ogen waren vriendelijk en verrassend blauw onder de donkere wenkbrauwen.

De blonde man sleepte stoelen aan en vroeg of we zin hadden in koffie. Roberto informeerde of ik moe was. Wel wat. Mijn Italiaans was zeer beperkt. Tot mijn verbazing sprak hij nauwelijks Frans, Duits of Engels. Hij wees op het huis, vervolgens op mij en beeldde toen slapen uit, zei daarna 'swim, swim' op het zwembad wijzend. Ik lachte lief, wat moest ik anders. 'Later, later.' Ik had niet eens een badpak.

Ik maakte een weids armgebaar naar de omgeving. 'Bello.' Hoe zou hij me vinden? Zo'n man wist ook niet wat hij op zijn dak kreeg. Of deed dat er niet zoveel toe? Ik was natuurlijk niet goed gekleed. Mijn afgetrapte schoenen probeerde ik te verstoppen achter de poten van de stoel. Claudio wees hem erop. Hun blik gleed over me heen, langs mijn lievelingsjurk. Hij knikte waardig. 'Si, si.' Claudio legde in het Engels uit dat we die middag kleren zouden gaan kopen.

De koffie arriveerde. De blonde man bleek de butler, Sergio. Hij glimlachte verlegen toen ik hem bedankte.

Ik mocht me gaan opfrissen, zei Roberto vriendelijk.

In de salon stonden antieke meubels en er hingen abstracte schilderijen aan de muur. In een hoek glansde een grote zwarte vleugel. Door een gang bereikten we mijn kamer, er stonden twee eenpersoonsbedden met kleurige spreien. Sergio sloeg de deuren open die aan de tuin grensden. Het lawaai van de krekels deed me aan vakanties van vroeger denken. In de badkamer tegenover mijn slaapkamer overhandigde hij me een stapel handdoeken. Of er nog iets van mijn dienst was? Hij lachte onhandig en verlegen, waardoor ik me opgelaten voelde.

Waar zou Roberto slapen? Ik kleepte me uit en stapte onder de douche. Vreemd dat hij zich op deze manier vrouwen verschafte. Dat was toch niet nodig, hij was een aantrekkelijke man. Op dit moment zou hij Claudio zijn honorarium in handen drukken.

Ik had gehoord dat op Sicilië niemand rijk kon zijn zonder met de mafia te maken te hebben. Mafiabazen waren vaak heerchtig en charmant, *uomini d'onore*.

Ik tute me op en ordende mijn schamele bagage. Daarna staarde ik de tuin in. Over de rozen heen ging mijn blik naar de grote vulkaan. Een bruine sliert rook bezoedelde de helderblauwe lucht. Wat een krachten moesten hier op de loer liggen onder het groene landschap. Een miertje ben ik, dat even rondscharrelt. Waarom? Waar is alles goed voor? *Tussen twee stiltes is het even luid geweest*. Een van de vele dichtregels waar mijn vader mij mee opvoedde. Op mijn veertiende pilde mijn hoofd al uit van verzen vol aftakeling en ondergang. Een rottende composthoop van bloemrijke taal. Weg ermee! Nu ik eenmaal in deze wereld ben gesmeten, moet er het beste van gemaakt worden. Maar wat is het beste? *Moelijk gewoon geluk, klein schijnend maar het meeste*. Zou dat zo zijn? Animerend was het niet als mijn vader er in één adem aan toevoegde: 'Rukte een rechtschapen man je maar uit de wereld weg en duwde je zo gauw mogelijk een stuk of wat zuigelingen in de armen. Liefst een dominee, maar dat zal wel te hoog gegrepen zijn.'

'Signorina.'

De butler vertelde dat de lunch geserveerd werd op het terras. Ik volgde hem. Mijn gastheer en Claudio kwamen net de trap op, bij het zwembad vandaan. Een grote vierkante parasol hield de nu wel zeer krachtig geworden zonnestralen tegen. Ik dronk gretig van de goudgele wijn, in de hoop dat ik wat lossier werd. Sergio hield me een dampende schaal spaghetti voor. Zou ik straks 'dank u' zeggen of niet? Ik deed het.

'Tot uw dienst, tot uw dienst.' Hij haalde diep adem. De anderen praatten in rap Italiaans terwijl ik worstelde met die lange slierten. Roberto wierp zich op als leraar. Hij trok een kleine hoeveelheid spaghetti los uit de kluwen en draaide die aan de

rand van het bord om zijn vork. Ik bewonderde zijn handen: jong, de huid was glad en strak, lange slanke vingers met perfecte nagels. Ik deed hem na. Zou hij zien dat mijn handen ook mooi waren? 'De mooiste van de wereld,' zei mijn vader soms. Er bleven wat slierten buiten zijn mond hangen, die hij naar binnen slurpte. Dat mocht blijkbaar. Zijn lippen glansden van de olijfolie. Hij had een sensuele mond met volle lippen. De cupidoboog was scherp, wat haast vrouwelijk aandeed. Verder was hij uitgesproken mannelijk, breed en krachtig gebouwd. Het was ook zijn uitstraling en manier van bewegen: ontspannen, waardig. Iemand die alles onder controle heeft. Ik was een goede leerling. Hij aaide me even over mijn neus. Ik voelde me een klein meisje en lachte zoet.

Hij stelde geen vragen, niet waarom ik in Rome was, niet wat mijn toekomstplannen waren. Nou ja, dat kwam nog wel. Of zou Claudio hem hebben ingelicht? Het leek me een beetje te vroeg om hem naar zijn bezigheden te vragen.

Toen de spaghetti was weggewerkt, rinkelde hij met een steunen belletje. De butler haalde de borden weg en bracht de volgende gang. Het belletje rinkelde nog twee keer. Bij de espresso werd het programma doorgenomen. Eerst zouden we gaan rusten, daarna een jurk kopen en een badpak en vanavond zouden we uit eten.

'Bent u het daarmee eens, madame?' vroeg Roberto.

Het leek me allemaal uitstekend, maar ik voelde me opgelaten.

Het was tijd voor de siësta. In mijn ondergoed kroop ik tussen de lakens. Ik was moe. Waar was Roberto nu? Zou hij mijn kamer binnenkomen straks? Hij had me tenslotte gekocht. Uiteindelijk viel ik in een diepe slaap en sliep ongestoord tot vijf uur.

Ik sprong uit bed en kleeedde me aan; het was niet te hopen dat de verkoopster straks het kleedhokje in zou komen, want dan zag ze mijn versleten ondergoed. Ik borstelde mijn haren en maakte me op. Toen gooide ik de tuindeuren open en bleef bewegingloos staan, betoverd door het uitzicht.

'Dag, *signorina.*' De butler verscheen tussen de sinaasappel-

bomen. 'De professor is daar.' Hij wees in de richting van het terras waar we hadden geluncht.

De professor, dat was weer wat nieuws. Ik vond hem, uitgestrekt op een tuinstoel. Hij was gekleed in een wit pak en las een tijdschrift, *L'Espresso*. Dat was toch wel een redelijk blad. In Rome meteen uitzoeken wat precies de signatuur was.

'*Ciao, piccola.*'

'*Ciao, signore.*'

'Piccola' klonk leuk. Hij maakte een gebaar naar de stoel naast zich. Ik ging zitten. Het wit stond mooi bij zijn bruine huid, het lichtblauwe overhemd accentueerde het blauw van zijn ogen. Hij vroeg of ik lekker geslapen had.

Op het tafeltje lagen een *Exelsior*, een blad met blote meiden, en een dagblad, *La Sicilia*.

'Wat is het hier mooi.'

Hij glimlachte.

Ik wist niet goed wat ik zeggen moest. De taalbarrière maakte het moeilijk. Elk zinnetje moest gewikt en het eindresultaat beviel me dan nog zo weinig dat ik het maar voor me hield.

'Zullen we dan maar eens kijken of we wat voor jou kunnen vinden?'

'Eh... goed. Ja, het spijt me, ik wist niet... ' stamelde ik. Hij wuifde mijn excuses weg. We wandelden trappen op en trappen af naar de parkeerplaats, waar verscheidene auto's stonden. Hij hield het portier van een witte Alfa Romeo voor me open.

'Madame.'

Hij had iets van een filmheld. Zijn handen, die rustig op het stuur lagen, vielen me weer op. Ik stelde me voor hoe ze een pistool vasthielden, een mes. En dan hoe ze me zouden strelen. Mijn fantasie sleepte me verder mee dan ik wilde. Zijn handen klemden zich om mijn hals.

We reden omlaag, maar niet helemaal tot beneden aan de zee. We bleven in het stadje dat op de Monte Tauro lag en meer dan tweeduizend jaar geleden door Grieken was gesticht.

'Bij de zee is een modern Taormina ontstaan,' vertelde hij, 'het is niet meer wat het was. Vroeger kwamen hier vooral deftige Engelsen om te overwinteren, nu maakt het massatoe-

risme het langzaam maar zeker kapot.'

Hij parkeerde de auto bij een antieke witte poort. We gingen lopend verder. Een smalle, van auto's bevrijde straat strekte zich voor ons uit. Een bonte mensenmassa stroomde er traag doorheen. Goed geklede Italianen en van elke allure verstoken Germanen en Angelsaksen. Veel bronskleurige mensen, die ik in Grieken zag veranderen, in lange peplossen op weg naar het theater.

We stapten een dure modezaak binnen.

'Dag professor,' groette de blonde verkoopster uitbundig. Hoeveel jurkjes zou hij hier hebben aangeschaft?

'Zou er iets voor deze *bambina* zijn?'

Ik voelde me inderdaad een klein kind.

'Maar natuurlijk,' jubelde de zogenaamde blondine.

Ik paste een groen pakje en maakte een pirouette. Hij knikte langzaam, goedkeurend. Daarna stapte ik in een wijdvallende witte jurk. Mijn rafelige bh en onderbroek wist ik snel te bedekken. De rappe vingers van de verkoopster snoerden mijn taille in met een brede witte band.

'Schitterend, prachtig!' De blonde dame keek stralend van mij naar de professor. 'Ze ziet eruit als een godin!'

'Nou nou, rustig, niet overdrijven, anders krijgt ze het in haar bol.'

Verrast registreerde ik zijn gevoel voor ironie.

Het godinnengewaad beviel hem wel. Ten slotte draaide ik nog voor hem rond in een badpak. Ik voelde zijn blik over mijn lichaam glijden. Het maakte me verlegen en tegelijkertijd wond het me op.

Toen hij de rekening had betaald, gaf ik hem een kus op zijn wang. 'Dank je.'

De verkoopster glimlachte vertederd, Roberto ook.

'Tevreden?'

'*Si, si, molto.*' Dat was ik. Mijn mooie jurk maakte me zekerder.

We dronken een martini op het grote terras van café Mocambo en zagen de avond bezit nemen van de zee en de vulkaan.

Een dikke man kwam enthousiast handen drukken. '*Buona sera, professore.*'

‘Dat is de nieuwe eigenaar. De vorige kende ik heel goed. Hij heeft zich een paar maanden geleden voor de trein gegooid.’

Ik keek hem aan.

‘Hij had dit café verkocht en kon dat niet verwerken. Het was zijn leven. Hij zat altijd daar achterin tegen de muur en keek naar de bedrijvigheid in de zaal. Hij is bij me geweest in mijn kliniek.’

‘Heb je een kliniek?’

‘Ja, ik ben psychiater,’ zei hij en vervolgde: ‘De familie voelt zich schuldig. Ze hebben hem veel te vroeg bij me weggehaald. Ik kon hem niet vasthouden tegen zijn en hun wil, door die absurde nieuwe wetten. Kort daarop gooide hij zich voor de trein.’

Hij staaarde in de verte. De late zon scheen in zijn blauwe ogen. Een Noormannenvoorvader? Maar zijn wenkbrauwen waren razeswart, net zoals zijn haar geweest zal zijn. Hij zette zijn zonnebril op en zag er nu helemaal uit als een mafia-boss.

Hij had me nog steeds niets gevraagd.

Het volgende programmapunt was dineren in Sant’Elena aan zee. We reden over de via Pirandello langzaam naar beneden.

De portier liet onmiddellijk het grote hek openzwaaien toen hij ‘de professor’ had herkend. Aan het einde van de schaars verlichte oprijlaan parkeerde hij de auto. Te voet gingen we een trap af door een tuin die niet onderdeel was voor die van de Villa Normanna.

Het hotel was tot twintig jaar geleden de privé-villa van een Engelse familie. Die sfeer ademde het nog. Hij liet me de bibliotheek zien. Een enkele gast zat in een fauteuil te lezen. We liepen naar het door palmen beheerste terras, vanwaar romantische muziek klonk. De directeur kwam handen drukken. Obers maakten lichte buigingen. De zanger-pianist onderbrak zijn lied met ‘*Buona sera, professore*’ en toen de laatste klanken waren verstomd stond hij op van achter zijn vleugel om de professor te begroeten. Mijn hand drukte hij vluchtig.

We werden neergezet aan een door kaarsen verlichte tafel met uitzicht over zee. De talrijke obers over wie Claudio het had gehad snelden toe, mooie jonge Sicilianen in lichtgroene jaszjes. Ik keek naar de deinende lichtjes van de vissersboten terwijl Roberto het menu bepaalde.

'Morgenochtend gaan we hier zwemmen en een tocht maken met de boot.'

We aten risotto met kaviaar. Ik keek naar Roberto. Hij staarde in de verte met iets bitters in zijn blik. Hij keek me niet aan. Zou ik zijn type niet zijn? Ik pijnigde mijn hersens af op zoek naar iets wat ik zeggen kon.

'Ik moet binnenkort een rolletje spelen in een film van Leoni.'
'A si,' zei hij afwezig.

'Ik ben net afgestudeerd in de letteren.'

Hij keek me even aan maar ging er niet op in. Hij zou wel denken dat ik het verzon. Barst, dacht ik ineens driftig en nam een grote slok wijn. Door een paar vragen kon hij er toch zo achter komen of ik loog. Voor de literatuur liep hij blijkbaar niet warm. Ach, wat kon het me schelen. Ik was hier tenslotte om mijn Romeinse pension te kunnen betalen.

Hij vroeg vriendelijk of het me smaakte. We maken de conversatie niet te ingewikkeld, dacht hij kennelijk.

'Heerlijk.'

Ik zou hem graag vragen stellen over de mafia of ingaan op zijn werk in de kliniek, maar de taal leverde te veel problemen op.

'We nemen een espresso en dan gaan we dansen, hè? Hou je van dansen?'

Ja, daar hield ik van en ik kon het goed.

Een ober leidde ons naar een tafel aan de rand van de verlichte dansvloer.

'Champagne?'

Elegant geklede mensen hingen in elkaars armen en schuifel- den op de maat van de muziek. Een eigenaardige bezigheid eigen- lijk. Roberto tuurde naar een tafeltje verderop.

'Ik geloof dat dat gravin Bruno di Belmonte is.'

'Wie?'

'Dat was de koningin van Taormina, de vroegere eigenaresse van Isola Bella. Ik heb haar in geen jaren gezien, *scusami*, ik ga even kijken.'

Hij stond op en liep in haar richting. Uitbundig omhelsden ze elkaar. Even later verhuisden de champagne en ook ik naar het tafeltje van de gravin, een vijftigjarige blondine van Oostenrijkse

afkomst. Ze was in het gezelschap van een zeker vijftien jaar jongere blonde krullebol. Roberto en gravin Kathie raakten in geanimeerd gesprek.

‘Je bent mooier dan ooit.’

Roberto vroeg toestemming om met zijn hervonden vriendin te dansen. Hij danste goed, op een langzaam nummer. De krullebol bleek Engelsman te zijn en woonde in Rome bij Kathie. Hij had heimwee naar zijn vaderland. Waarom bleef hij dan?

‘Ik ben zwak.’

Roberto drukte Kathie dicht tegen zich aan, af en toe zeiden ze wat en lachten. Ik voelde een vage jaloezie. De Engelsman verveelde me, maar ik wilde Roberto de indruk geven dat ik me vermaakte.

Ze kwamen terug.

‘Drink, drink,’ zei Roberto terwijl hij de glazen weer met champagne vulde. Nadat hij een slok genomen had, vroeg hij me ten dans. Hij pakte mijn hand in de zijne, zijn andere legde hij op mijn rug. Op dat moment stapte de zanger af van zijn moedertaal en zette ‘My Way’ van Frank Sinatra in.

‘*Maybe I made mistakes. But I did it my way,*’ galmde het onder de palmen. Zo is het: door een eigen beslissing ben ik hier en ik zie wel wat ervan komt. Elk moment kan het roer om. ‘*The end is near*’ – dat sloeg weer meer op hem. Ik voelde de zinding van Roberto’s wang vlak bij de mijne. Wat een tragiek dat hij zich op deze manier van vrouwen voorzag. Tranen sprongen in mijn ogen, maar ook om mezelf.

Toen de muziek en de tekst vervoerender werden, werd ook onze omstrengeling heviger, en het tempo van de bewegingen. Ik zag ons vanuit de verte, vanaf één van die sterren boven onze hoofden: twee verdwaalden, door een vreemd noodlot samengebracht. Zou hij de tekst wel verstaan? Hij danste goed en er ging toch iets uit van brede schouders. Ik veegde mijn tranen af. Sentimenteel gedoe. Hij mocht ze niet zien. ‘New York, New York.’ Ik zag Erik voor me, met wie ik danste in die stad toen de wereld aan onze voeten lag.

De muziek stierf weg en Roberto voerde me weer mee naar mijn plaats. Daar sloofde ik me uit in opgewekte gesprekjes, met

Kathie in het Duits en met Krullebol in het Engels, en dat alleen om mijn aanstaande minnaar te laten zien dat ik deze talen heel goed beheerste en dat ik in staat was vlot te converseren. Ik merkte dat hij zeer onderhoudend was. Als ik beter Italiaans zou spreken, zouden we ons wel vermaken met elkaar. Nu moest het dansen de conversatie maar vervangen. De muziek maakte de versmelting makkelijker. Hij verplaatste zijn hand soms over mijn rug, mijn heup, wat de indruk van een streling gaf. Ik keek van opzij naar zijn ogen, die koel voor zich uit starden. Ik vroeg me af of de starheid waarmee hij zich aan zijn pasjes hield – één met het ene been en twee met het andere – symptomatisch was voor zijn geest. Toch trok hij me aan.

‘We gaan zo naar huis,’ fluisterde hij zacht in mijn oor.

In de auto vroeg ik: ‘Waarom is Kathie weggegaan?’

‘Haar man, graaf Bruno di Belmonte, ging failliet. Hij was een wijnmagnaat, maar een dromer, altijd bezig met zijn Isola Bella. Dat wás ook een sprookje. Een zwembad met watervallen, rots-wanden met geheime deuren, exotische bloemen. De prachtigste feesten werden er gegeven. Tijdens het filmfestival verza-melden al de actrices zich daar. Ja, het waren mooie tijden,’ voegde hij er melancholiek aan toe. ‘Alles gaat voorbij.’ De bitterheid was in zijn ogen teruggekeerd.

We wandelden door de tuin, die zwaar geurde naar aarde, fruitbomen en jasmijn. Op het terras bleven we staan, tegengehouden door het uitzicht: in de diepte de zee, aan de horizon de glinstering van Calabria, boven ons de sterren en naast ons de vulkaan, waaruit een trage rode rivier langzaam naar beneden stroomde.

Hij trok me tegen zich aan, kuste mijn wangen en vluchtig mijn mond. Zijn handen bewogen steeds wilder over mijn rug, mijn heupen.

‘Kom mee.’ Hij pakte mijn hand en trok me mee naar de tafel midden op het terras waaraan ik die middag spaghetti had leren eten. Hij stroopte mijn jurk omhoog en trok mijn slipje uit, fluis-terde wat woorden in het Italiaans die ik niet verstond, maar die opwindend klonken.

Ik lag op mijn rug op tafel, starde naar de sterrenhemel en

toen naar zijn mooie gezicht, dat streng op me neerkeek.

Ik voelde me deel van de kosmos en wist dat ik me dit moment de rest van mijn leven zou herinneren. Hij bleef staan terwijl hij in me bewoog. Ik strekte mijn handen naar voren en streefde zijn borst, richtte me ineens op en sloeg mijn armen om hem heen. Het leek een woest gevecht. Ineens pakte hij me bij mijn schouders en drukte me weer op de tafel. Zijn handen gleden naar mijn borsten. Ik keek naar hem. Hij staaarde in de verte – streng, koel. Het wond me op.

Na een tijdje wilde ik dat hij me aankeek, maar dat deed hij niet. Zijn blik stond op oneindig toen hij klaarkwam. Hij hapte naar lucht, zijn krachtige borstkas werd van binnenuit belaagd door zijn op hol geslagen hart. Ik streefde zijn handen, zijn armen, zijn hoofd, verwachtte nu ook tederheid van hem, maar hij maakte zich van me los zonder me aan te kijken.

We gingen naar binnen. Het was duidelijk dat hij ervan uitging dat we ieder in onze eigen kamer sliepen. Ik gaf hem een nachtkus alvorens me terug te trekken. Het leek of het hem verbaasde.

‘Welterusten, *piccola*, slaap lekker.’

*

Ik werd laat wakker. De zon wong zich door de kieren van de luiken. Ik zag mezelf liggen in die mooie kamer en glimlachte. Snel kleeedde ik me aan en ging op verkenning.

Er klonk muziek uit de richting van het zwembad. Ik daalde de trap af en zag Roberto languit op een ligbank, verzonken in *La Sicilia*. Hij legde de krant onmiddellijk weg toen hij merkte dat ik naderde.

‘*Ciao, bambina.*’

‘Goedemorgen, *professore.*’

Hij maakte een uitnodigend gebaar naar het zwembad. Ik stapte uit mijn jurk en dook in het water.

‘Kom ook.’

Nadat hij onder luid geproest en gejammer te water was geraakt, zwom hij met trage slagen op me af, trok een eng gezicht

en strekte zijn handen dreigend uit naar mijn keel. Net toen hij zich sensueel tegen me aandrukte, verscheen de butler op het terras. Hij wilde weten of we thuis lunchten.

‘Nee, we gaan naar Sant’Elena, h  *piccola*, dat hadden we toch afgesproken?’

Sant’Elena, waar we de vorige avond hadden gegeten, lag aan een zandstrand dat gereserveerd was voor de gasten van het hotel. De strandopzichter wees ons twee stretchers aan de rand van het water, bracht handdoeken en vergezelde ons vervolgens met een klein roeibootje naar Roberto’s motorboot. Ik moest op de punt van de voorplecht gaan zitten met mijn benen aan weerszijden van de spijl. Roberto gaf gas en we schoten weg, de zee, de zon, de Siciliaanse hemel tegemoet. Het water spatte hoog tegen me op. Ik ging volledig op in het moment, was bevrijd van mijn andere bewustzijn waardoor ik altijd alles van een afstand zag, naast het leven stond en naast mezelf. Ik had een gevoel van intens geluk en deze man verschaftte me dat.

‘Kijk, Isola Bella!’ riep Roberto. Een groene berg rees op uit het blauwe water. Op de top, door palmen overschaduwde, glansden bruine dakpannen. ‘Daar woonde Kathie. Ze zwaaide altijd uit de verte als ze me aan zag komen. Ik kwam dan met de boot uit Catania.’

De Siciliaanse kust, de Rivi ra van de Cyclopen, golfde langs. Ik genoot van deze directe zinnestrelingen, na al het gestaar in boeken, gemijmer in donkere noordelijke bibliotheken. Toen we ons eigen strand weer naderden, sprong de strandopzichter meteen in zijn roeiboot om de *professore* met diens *bambola* op te halen.

We lunchten met een vriend, een rechter die heel goed Engels sprak. Rechter op Sicilië. ‘Gevaarlijk, ja inderdaad, ik verhuis over een paar weken dan ook naar het noorden.’

Zou het dus wel goed zitten met Roberto, gezien zijn vriendschap met deze rechtshandhaver die moest vluchten voor de mafia? Of kletste hij maar wat en hoopte Roberto nog lang van zijn gunsten te profiteren? Veel rechters waren gevoelig voor geld.

In de villa troffen we Claudio. Hij keek verrast toen hij mijn gebruinde huid zag onder de witte jurk. Ik legde expres een arm

om de schouder van mijn nieuwe vriend en zei dat ik een heerlijke dag had gehad.

'Ik heb hem gezegd dat hij niet mee kon,' zei Roberto later terwijl we door de gang liepen. 'Hij begeleidt wel vaker meisjes naar mij, snap je?' Ik snapte het.

'*Piccola*, kom hier,' zei hij toen hij zijn slaapkamer binnenging. Hij was op bed gaan zitten en pakte een portefeuille uit zijn broekzak. Ik voelde dat ik bloosde.

'Ik heb een cadeautje voor je,' zei hij vriendelijk alsof hij het over een zak snoepjes had en telde een stapel briefjes voor me uit.

'Dank je,' zei ik terwijl ik het pakket aannam. Ik hield mijn hoofd wat voorover, zodat mijn haar mijn rode wangen camouflerde.

Hij ging op bed liggen op zijn rug en trok me tegen zich aan. Ik streelde zijn borst door de weelderige bos grijzend haar. Hij aaide me niet en gaf me ook geen kus. Zo lag het nu eenmaal. Hij had me voor mijn diensten betaald, ik moest geen aandacht van hem verlangen. Misschien dacht hij: laat ze haar plicht maar vervullen.

Terwijl ik zijn lichaam kneedde, zacht met mijn vingertoppen of fel met heel mijn lijf, vroeg ik me af wat hij had meegeemaakt. Had hij een grote liefde verloren? Keek hij daarom vaak zo gekweld in de verte? Nu had hij zijn ogen dicht, zijn gezicht was uitdrukkingloos, hij gaf zich aan me over. Ik drukte mijn mond op zijn gesloten ogen, zijn welgevormde lippen. Ze bleven roerloos. Of was hij gewoon een keiharde mafia-boss, een pasja die vrouwen zag als speelgoed? Hij sloeg zijn ogen op, keek me strak aan en zei zacht met een wrede glimlach: 'Slavin!' Die rol speelde ik dan maar zo goed mogelijk.

Hij gaf me het telefoonnummer van de villa, ik hem dat van mijn pension. We zouden elkaar misschien de week daarna weer zien. Hij bracht Claudio en mij met zijn auto naar het station. Zoals gewoonlijk was er ernstige vertraging. Roberto trok me op schoot, ik sloeg als vanzelfsprekend een arm om zijn hals.

Claudio wierp af en toe een blik en dwong zich tot een lachje. Uiteindelijk rolde de trein binnen. We omhelsden elkaar en be-

loofden te zullen bellen. Roberto wuifde ons na met zijn zakdoek.

In de trein vroeg ik Claudio om mijn kaartje. Dat hield hij zelf, zei hij, want er was alleen nog maar een tweepersoonscoupé beschikbaar. Ik verkrampte, Roberto had me gezegd dat hij hem geld had gegeven voor twee cabines. Ik maakte een scène, en vijftigduizend lire gaf de conducteur voldoende kracht om de tegenstribbelende Claudio in een andere coupé te duwen.

'Is verder alles naar wens verlopen?' vroeg Claudio vanaf de drempel met een blik die wilde zeggen: heb je je geld?

'Zeker.'

'Ik ken nog een heel interessante man, stinkend rijk.'

'Mmm,' zei ik, wenste hem goedenacht en trok me terug in mijn eigen domein.

*

Een taxi bracht me weer naar mijn pension in het hart van Rome. Vervallen deuren sloegen open naar een klein balkon met verwilderde planten, vanwaar ik uitkeek over terracotta daken die schots en scheef tegen elkaar leunden. Uitzicht was het belangrijkste, belangrijker dan de ruimte zelf. Zo werd ik opgenomen in een groter geheel. Al die levens die zich voltrokken achter al die ramen. Ik zou weer willen tekenen en schilderen, maar daar was nu geen tijd voor. Ik moest afspraken regelen, foto's laten maken, mezelf aanprijzen bij regisseurs en producenten.

Na de bezoeken en telefonades zwierf ik door de stad, uren en uren. Rome was een groot decor, een set. Rome was licht, lichtvoetig. De eeuwen met al hun intriges en tragedies, moorden, pest en hongersnoden waren door haar heen gespoeld. Ze koesterde zich in de gouden zon, gastvrij en onverschillig.

Licht stapten mijn voeten over de keien, mijn godinnenjurk danste om mijn benen. Alsof ook van mij alle schaduw afgelegden was. Soms streek ik neer op een terras, waar ik mezelf een spoedcursus Italiaans gaf of lange tijd zomaar wat keek naar de doorlopende voorstelling op straat. Sicilië was een droomfragment geworden, alsof ik er niet echt geweest was. Aan de andere

kant drongen bepaalde beelden regelmatig het hier en nu opzij en voelde ik weer hoe ik op Roberto's knieën zat.

Mijn vredige stemming werd niet aangetast door schuldgevoelens over mijn *dolce far niente*. Ik had mijn studie Nederlands afgemaakt, hoewel ik liever geschilderd of geacteerd zou hebben en vond dat ik me nu in alle rust mocht bezinnen op de volgende fase in mijn bestaan. De ober bracht een tweede glas champagne. Ik was niet van plan om lerares te worden. Het 'gewone geluk' – trouwen met een degelijke man en dan kinderen – was te moeilijk voor me, in elk geval nu nog. Voor mijn twijfelmoedige geest zou het lijfelijk contact met verf en kwast misschien gezonder zijn geweest. En als actrice hoefde ik niet te kiezen, kon ik alle levens leiden, het ene moment dat van een Griekse priesteres, het volgende dat van een prostituée. Maar dat kon misschien nog.

Letterenstudente was ik nu geweest. Met moeite soms. Dichters mochten dan het graan des levens omstoken tot de jenever van de poëzie, ik had er me tijdens de colleges zelden een roes aan gedronken. In bepaalde werkgroepen had ik me zo tot stikken toe verveeld dat ik in gedachten op de lamp ging zitten en met een groot zwaard op die kwakende koppen insloeg, zodat het bloed tegen de muren spatte. Erik was geschokt geweest toen ik het hem vertelde. Als iemand slaapverwekkende monologen tegen me afstak zonder te merken dat hij me daar absoluut geen plezier mee deed, ging ik hem langzaam villen, stroopte ik de huid traag van dat kwellende gezicht. Gelukkige perioden had ik doorgebracht in bibliotheken, verdiept in een schrijver, in een stroming. Ontmoetingen met mensen, met werelden, met gedachten die ik niet kende of die in me sluimerden en die ik nu eindelijk verwoord zag.

Ik zou me voorlopig niet binden aan man en kinderen. De jaren dat ik dol was op Erik had ik die droom wel gekoesterd. Hij studeerde natuurkunde, ik in die tijd theologie. We kwamen bij dezelfde vragen uit. Drie jaar trokken we met elkaar op, maakten reizen, spraken over alles behalve over onze gevoelens voor elkaar. Ik was bang geweest de magie te verbreken. 'Als je een man laat blijken dat je hem wilt, schrik je hem af,' had mijn vader me

geleerd. Angstvallig had ik alles onderdrukt wat op een signaal kon lijken. Waarschijnlijk was dat juist fataal geweest.

Ik had hem nog één keer gezien, onverwacht, met zijn vrouw, die zwanger was. Inmiddels was hij vader van twee kinderen, maar ik had gehoord dat hij droomde over wereldreizen. Ik was vrij en dat moest uigebuit. Nu moest het leven dan ook echt groots en meeslepend worden. Meedoen aan een film van Leoni kon een stap in de goede richting zijn.

Een paar maanden geleden was ik naar Rome gekomen voor een vakantie, als beloning voor mijn afstuderen en tegelijk om te kijken of er iets te doen viel in de film. In Nederland had ik al wat rolletjes gespeeld. Vlak voordat ik naar huis terug zou gaan, had een casting-agent tegen me gezegd dat mijn gezicht weleens in de smaak zou kunnen vallen bij Marcello Leoni, die op dat moment bezig was met de opnamen van zijn nieuwste film, over een oud dansduo. Ook tijdens het draaien nam hij nog acteurs aan, dus het zou goed zijn ernaar toe te gaan.

Leoni's films hadden altijd een schok van herkenning in me teweeggebracht. Zijn ironie, zijn weemoed, het zichzelf en de dingen niet serieus nemen en toch weer wel, het hele leven opvatten als een farce. Toen ik een jaar of vijftien was, had ik hem gezien als jong acteur in een film. Ik was verliefd geworden op zijn blik. Een blik regelrecht in mijn ziel. Daarna had ik gedroomd dat ik hem tegenkwam aan het strand. Hij wachtte tot ik mijn gymshoenen had dichtgeknoopt. Toen liepen we samen verder langs de zee. We zeiden niets, we kenden elkaar al heel lang. Zou hij me wel herkennen?

Kalm was ik naar Cinecittà gegaan, het grote studiocomplex aan de rand van Rome.

Beschermers van de maestro probeerden de ontmoeting te verijdelen. 'Geef je foto maar, dan bellen we wel.' Met een stel andere sollicitanten droop ik al af, toen de deur openging en hij net zijn kamer uitkwam. Hij was veel groter dan ik dacht. Hij keek naar me, fronste zijn wenkbrauwen en stapte naar me toe, kneep me in mijn wang, vervolgens in mijn neus en zei: '*Sono molto interessato nella tua faccia, I am very interested in your face.*' Er werd een contract getekend waarin stond dat ik min-

stens tien dagen zou draaien en achthonderd gulden per dag zou verdienen. Een van de volgende dagen zou ik beginnen.

Inmiddels wachtte ik al een maand en er was alleen maar een paar keer gebeld om door te geven dat het waarschijnlijk overmorgen zou worden.

Ik had een zeer rustig bestaan geleid, was vroeg naar bed gegaan omdat het bij deze produktie gebruikelijk was pas 's avonds heel laat mee te delen dat je de volgende ochtend in alle vroegte op de set werd verwacht. Mijn geld raakte op, maar ik had via Claudio een contract getekend voor een rol in een televisieserie. Dat was allemaal oplichterij geweest. Hij had me doelbewust in moeilijkheden gebracht. Mijn vader bellen met het verzoek om geld te sturen was mijn eer te na en om mijn pension te kunnen betalen had ik ten slotte geen andere uitweg gezien dan Claudio te volgen naar 'een vriend'.

Na mijn Siciliaanse avontuur zette ik het bedaarde leven voort. Maar toen ik op een avond weer om zeven uur terugkwam in mijn pension en een uitnodiging vond van een vriendin en weer geen teken van Leoni, dacht ik: *basta*, ik ga uit.

Heleen was een Nederlandse archeologe, die ik kort geleden had ontmoet op het Istituto Olandese. We spraken af in een *trattoria* in Trastevere vlak bij haar huis.

Terwijl de chianti stroomde, vertelden we elkaar ons levensverhaal. Toen het eten op was en de wijnfles leeg, gingen we verder aan de grappa in het huis van Heleen. Ze vertelde over haar vader, een avontuurlijke man, die haar op zijn tweeënzeventigste had verwekt. Zijn hele leven had hij over de aarde gezworven. Ze was diep verdrietig en boos als hij ineens weer met de noorderzon was vertrokken en zielsgelukkig als hij vol verhalen terugkwam. Op zijn zevenentachtigste was hij gestorven. In Heleen was de blije kleuter nog te herkennen. Als ze lachte, en dat was vaak, straalden haar blauwe ogen zo, dat het leek of ze licht gaven.

We spraken lang over de liefde en waren het erover eens dat die belangrijk was, maar niet het enige. Heleen had een half jaar met een vriend door de wereld gezworven, maar geleidelijk was het haar duidelijk geworden dat zijn zwerflust pathologische

trekken vertoonde, wat haar had helpen inzien dat het de hoogste tijd was het leven weer in eigen hand te nemen. Een jaar geleden was ze naar Rome gekomen.

‘En hij?’

Het leek of ze schrok. Hij zat in een psychiatrische inrichting in Nederland, waar het steeds slechter met hem ging door de waanzinnige behandeling die hij daar kreeg: dwangbuizen, isoleercellen, platspuiterij.

‘Werkelijk, bestaat dat nog? Weet jij eigenlijk hoe het zit met psychiatrische klinieken in Italië?’

‘Ook gruwelijke wantoestanden, erger nog dan in Nederland. De kranten hebben er vol van gestaan.’

‘O ja? Ik ken een psychiater in Sicilië.’

‘Daar is het helemaal erg.’

‘Maar het is een privé-kliniek.’

‘Dat zijn de ergste.’

‘Hij had het over absurde nieuwe wetten.’

‘De Wet van Basaglia, ja die zal hij wel absurd vinden. Wat is dat voor een man, hoe ken je die?’

‘O, het is een kennis van vrienden,’ zei ik luchtig. ‘Ik ken hem niet zo goed, hij kwam wel aardig over.’

‘Rijk zeker?’

‘Dat weet ik niet,’ zei ik onverschillig. ‘Maar wat is dat dan voor wet?’

‘Die zegt dat psychiatrische patiënten niet bestaan, dat de maatschappij gek is en dat die de mensen gek maakt. Ze hebben toen alle staatsklinieken gesloten. Later zijn ze weer geopend, maar nu mogen mensen niet langer dan twee weken tegen hun wil opgenomen blijven. Iedereen die een beetje afweek of die je niet beviel, kon je tot dat moment op laten sluiten in zo’n gesticht.’

Hij was zo aardig tegen het personeel; ik kon me moeilijk voorstellen dat hij psychiatrisch zieken slecht behandelde.

Het was vijf uur in de ochtend toen ik wat wankel naar huis liep. Er stroomde meer grappa dan bloed door mijn aderen. Op de drempel van mijn kamer vond ik een briefje: ‘Zeven uur Cinecit-

tà.' Pas toen ik in de metro tussen de fundamenteën van Rome door stooft, kon ik mijn ogen even sluiten.

De vierkante betonnen studio's stonden nuchter in de ochtendnevel. Er was geen sterveling te zien. Maar in het kostuumatelier bleek alles in bedrijf. Ik voelde dezelfde opwindning als wanneer vroeger de verkleedkist van zolder kwam. De kostuumontwerper vroeg welke rol ik speelde. '*Valetta*,' zei een van zijn assistentes. *Valetta*, dat waren toch van die wulpse troelala's die om televisiepresentatoren heen huppelden?

Hij nam me even op van top tot teen en liep toen tussen de rekken met duizenden kostuums regelrecht af op een strakke oranje jurk met gouden franjes. Twee dames hielpen me erin. Hij zat als gegoten. Ik werd vrolijk van de ernst waarmee dit alles werd gedaan.

De wanden waren volgeprikt met ontwerpen van Leoni voor kostuums, kapsels en grime en met foto's van de acteurs.

Niemand had me tot nu toe kunnen vertellen waar de film precies over ging. Ik vroeg het aan de grimeur. 'Over de televisie'; meer wist hij niet.

Er verscheen een jongen met een paraplu om me naar de studio te begeleiden. Buiten regende het flink uit een bijna zwarte lucht en ik moest vreemde sprongen maken om niet met mijn gouden muiltjes in de modder weg te zakken. Er hing een troosteloze sfeer, maar toen ik door de grote ijzeren deur van studio 4 was heen gestapt, stond ik in een lichte wereld.

In de studio was een enorme kantine gebouwd. Het hele waanzinnige gezelschap dat net rondhing in het kostuumatelier zat aan de plastic tafeltjes of stond in de rij om een blad vol te laden met etenswaren.

Leoni begroette me hartelijk met '*Ciao, bella*', zoende me op beide wangen en stevig in mijn arm knijpend voerde hij me mee naar een tafeltje, waar me meteen een blad met fastfood werd voorgezet. Hij bekeek iedereen uiterst kritisch. De ogen van een marsmannetje maakte hij persoonlijk wat donkerder en de buiten de jurk puilende boezem van een minstens honderd kilo wegend vrouwspersoon voorzag hij van extra blanketsel. Er waren

nog een paar mensen die een plaats moesten hebben. Eindeloos wikte hij wie aan welk tafeltje moest zitten of wie waar tegen de muur moest leunen. Zijn oog viel op een stapel kleurige dozen op de achtergrond. De stapel beviel hem niet helemaal; zeker een kwartier was hij bezig te schikken en te schuiven voor de perfecte vorm gevonden was.

Er stond een man in een dikke jas en met een hoed op vlak voor me. Iedereen groette hem. Na een tijdje draaide hij zich om. Er ging een schok door me heen. Het was Guido Anselmi. Altijd als ik hem zag op het scherm, zat ik reikhalzend op het puntje van mijn stoel.

Ik wist absoluut niet wat er ging gebeuren en wat er van me werd verwacht. Mijn tafelenoten wisten alleen dat de scène die gedraaid zou worden een lunchpauze in een televisiestudio was.

Voorlopig moest ik nog even in spanning blijven, want het was één uur en dat betekende ook in het echt pauze. De tijd was voorbijgevlogen met het voorbereiden van de set. Leoni liep weg, zijn arm om de schouders van een jonge vrouw in spijkerbroek, een assistente die ik herkende van de eerste keer dat ik hun kantoor had bezocht. Ze was heel aardig geweest en had iets van mijn zusjes.

Ik ging naar de bar voor een cappuccino om de laatste sporen grappa weg te spoelen en om mijn moeheid de baas te blijven. Niet alleen een groot aantal acteurs uit het Leoni-spektakel verdrong zich, maar ook lieflijke nimfen en herders met witte bloemetjes in het haar. Een stel Fransen in achttiende-eeuws kostuum met pruik was vrolijk aan de borrel. Een man in een zwart pak en een knalrode sjaal met de uitstraling en motoriek van een bokser vroeg of hij me een glas wijn mocht aanbieden. Ik sloeg het vriendelijk af.

Ineens merkte ik dat we werden gefilmd. De man met de camera sprak goed Engels. Hij heette Luca en maakte een documentaire over het maken van deze film. Hij vertelde dat de krachtpatser die me net een drankje aangeboden had, al vier maal in de gevangenis had gezeten wegens aanranding en andere wandaden. Als hij op vrije voeten was, had Leoni altijd wel weer een plekje voor hem in zijn circus. Ik vond het jammer dat ik me

een gesprek met een man met zo'n ongeremd driftleven had laten ontglippen. Ook Luca kon me niet vertellen waar de film over ging. Hij lachte: 'Dat weet niemand precies, Leoni zelf niet eens.'

Leoni arriveerde stipt om twee uur, links en rechts aaitjes en kussen uitdelend. De crimineel kreeg een vriendschappelijk tikje tegen zijn wang. De plaatsen moesten weer worden ingenomen. Ingespannen turend liep hij nogmaals tussen de tafeltjes door en herschikte hier en daar wat.

Terwijl hij langswandelde, mompelde hij tegen me: '*Ciao, bella pettona.*' Mijn tafelgenoten schoten in de lach.

'Wat zei hij?'

Ze keken elkaar even giechelend aan. 'Dag mooie boezem,' had hij gezegd.

Toen hij voor iedereen de definitieve plaats gevonden had, vertelde hij wie zich waarheen moest begeven als er straks 'actie' geroepen werd. Eén vrouw moest op de camera toelopen, zodat haar schitterende schmink goed in beeld kwam. Een andere kreeg de opdracht zich van de camera te verwijderen, zodat haar royale achterwerk met de los eroverheen bungelende bretels gefilmd kon worden. Een ballerina moest dansend binnenkomen en haar futuristische helm naar die en die gooien. Die en die diende hem zo en zo op te vangen.

Hij deed Anselmi voor hoe hij een vriend moest begroeten. Hij kwam aanrennen, spreidde zijn armen, sprong tegen de vriend op en rolde vervolgens samen met hem over de vloer. De studio weergalmde van het gelach. Toen Anselmi het nadeed, kwam ook Leoni niet meer bij. Hij liet zich achterover op zijn stoel vallen, zijn benen in de lucht. Tranen stroomden over zijn wangen, die hij met zijn witte zakdoek afveegde.

Eindelijk kon er gedraaid worden. De maestro hief zijn handen omhoog als een dirigent en riep: '*Silenzio! Attenzione! Musica forte!*' Muziek barstte los. *AZIONE!!!* Alles kwam in beweging. Er hing de sfeer van een daverend feest. Omdat er geen geluid werd opgenomen, kon Leoni er gewoon doorheen brullen; 'Sneller lopen! Vrolijker, vrolijker! Dansen! *Si, si... benissimo!!!*' Zo moest het leven altijd zijn.